

Onderzoekbeschrijving

De provincie Noord-Brabant heeft Het PON & Telos gevraagd een achtste meting uit te zetten onder Brabanders om de maatschappelijke effecten van het coronavirus in beeld te brengen. Naast de directe en de te verwachten economische effecten, wil de provincie weten hoe Brabanders de aanwezigheid van het virus en de maatregelen die daartegen worden genomen ervaren. De resultaten van deze achtste meting vergelijken we met die van de eerdere metingen.

Het PON & Telos heeft, net als bij de voorgaande metingen, een onderzoek uitgezet onder het Brabantpanel¹. Daarnaast is het onderzoek uitgezet onder de Brabantse panelleden van PanelClix. Dit om de respons te verhogen om uitsplitsingen naar leeftijd en veiligheidsregio mogelijk te maken. De opzet en inhoud van deze vragenlijst is afgestemd in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant, de Brabantse veiligheidsregio's en diverse Brabantse gemeenten.

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en veiligheidsregio om de respons ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken voor de provincie Noord-Brabant. Dit houdt in dat antwoorden die gegeven worden door deelnemers uit een ondervertegenwoordigde groep iets zwaarder meetellen dan die uit een oververtegenwoordigde groep.

Hieronder vindt u een samenvatting van de resultaten. Deze samenvatting en de volledige resultaten zijn terug te vinden in de rapportage Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus, Resultaten meting 8 (Het PON & Telos, 2021, publicatienummer 211265-01).



¹ Het Brabantpanel is een online panel van zo'n 1.500 Brabanders die enkele keren per jaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan onderzoeken van sociaal-maatschappelijke aard. Het panel wordt beheerd door Het PON & Telos.

Samenvatting

1. Respons

De 8^e meting vond plaats van 12 tot en met 17 mei 2021. De vragenlijst van de achtste meting is ingevuld door 2.051 Brabanders. Met deze respons kunnen we betrouwbare uitspraken voor de provincie Noord-Brabant doen en een uitsplitsing maken naar de veiligheidsregio's².

2. Persoonlijke situatie

Persoonlijke gevoelens

Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan zich door de huidige situatie rustig te voelen (49%). Verder zien we dat gevoelens van bezorgdheid (31%), machteloosheid (22%), frustratie (21%), stress (16%), verdriet (9%) en boosheid (7%) zijn afgenomen ten opzichte van de vorige meting medio februari.

Persoonlijke gevoelens – leeftijd en regio

18-44-jarigen voelen zich meer dan anderen gestrest en gefrustreerd. 55-plussers zijn vaker rustig dan anderen. Zij zijn minder vaak boos, gestrest, machteloos en gefrustreerd.

Respondenten uit Brabant-Noord zijn minder vaak verdrietig en ook minder vaak blij dan gemiddeld. Respondenten uit Midden- en West-Brabant zijn juist vaker verdrietig en ook vaker blij. In Brabant-Zuidoost voelen respondenten zich minder vaak machteloos.

Aangedaan door de huidige situatie

We vroegen mensen in welke mate zij aangedaan zijn door de huidige situatie op een schaal van 1 (helemaal niet) tot en met 10 (heel erg). Gemiddeld genomen geven respondenten een 5,6 voor de mate waarin zij aangedaan zijn.

Aangedaan door de huidige situatie – leeftijd en regio

Gemiddeld genomen zijn jongeren (18-29 jaar) het meest aangedaan door de huidige situatie (6,2). 55-69-jarigen zijn juist minder aangedaan door de huidige situatie dan gemiddeld (5,2).

In Midden- en West-Brabant zijn respondenten meer aangedaan door de huidige situatie dan elders in Brabant (5,7). In Brabant-Zuidoost is men juist minder aangedaan (5,3).

² Bij een betrouwbaarheidsinterval van 95% en 2.051 respondenten, ligt de maximale foutenmarge op 2,2%. Kijken we naar de afzonderlijke veiligheidsregio's dan geldt een maximale foutenmarge van 4,3% voor Noord, 3,1% voor Midden en West en 4,3% voor Zuidoost.

Eenzaamheid

De meerderheid van de respondenten geeft aan dat zij zich meestal niet tot nooit eenzaam voelen (57%). 10% voelt zich meestal of altijd eenzaam. We vroegen vervolgens of de eenzaamheidsgevoelens van de respondenten sinds de vorige meting veranderd zijn. Voor 70% is de situatie onveranderd ten opzichte van 2 maanden geleden. 16% is zich echter minder eenzaam gaan voelen (vorige keer was dat nog 6%). Het percentage van de respondenten die zich eenzamer is gaan voelen is gedaald (14% tegenover 25%).

Eenzaamheid – leeftijd en regio

Bij eenzaamheid zien we ook verschillen tussen jonge en oude leeftijdsgroepen: de groep 18-44-jarigen geeft vaker dan gemiddeld aan zich meestal eenzaam te voelen. 55-plussers geven meer dan gemiddeld aan zich vrijwel nooit eenzaam te voelen (40% tegenover 29% gemiddeld). Bij 18-29-jarigen zien we dat de groep die minder eenzaam is dan 2 maanden geleden, groter is dan gemiddeld (34% tegenover 16% gemiddeld) en dat de groep die zich eenzamer voelt dan 2 maanden geleden, ook groter is dan gemiddeld (21% tegenover 14% gemiddeld). Respondenten van 55 jaar en ouder zijn zich minder vaak dan gemiddeld eenzaam gaan voelen dan 2 maanden geleden.

Respondenten uit Brabant-Zuidoost geven vaker dan gemiddeld aan dat zij zich (vrijwel) altijd eenzaam voelen (4% tegenover 3% gemiddeld).

Huidige situatie

Overall zien we dat nog steeds veel mensen moeite hebben met de duur van de crisis en de onduidelijkheid over hoe lang het nog gaat duren. Ook maken nog altijd veel mensen zich zorgen over de crisis. Toch zien we ook positieve signalen. Voor wat meer respondenten is de huidige situatie inmiddels (redelijk) normaal geworden (48%, voorheen 44%) en minder respondenten hebben het zwaarder naarmate de coronacrisis langer duurt (32%, voorheen 43%). 19% van de respondenten maakt zich maar weinig zorgen over de coronacrisis, 53% maakt hier zich juist wel zorgen over. Tot slot geeft een ruime meerderheid van de respondenten aan dat het voor hen duidelijk is op welke wijze de maatregelen verder versoepeld gaan worden (61%).

Huidige situatie – leeftijd en regio

18-44-jarigen geven vaker dan anderen aan het zwaarder te hebben naarmate de coronacrisis langer duurt en hebben er vaker moeite mee dat het niet duidelijk is hoe lang de huidige situatie nog gaat duren. Voor 30-44-jarigen is het daarnaast minder vaak duidelijk op welke wijze de maatregelen verder versoepeld gaan worden. 55-plussers geven juist minder vaak aan dat zij het zwaarder krijgen naarmate de crisis langer duurt en ook hebben zij er minder vaak moeite mee dat het niet duidelijk is hoe lang de situatie nog gaat duren. 70-plussers zijn vaker op de hoogte van de wijze waarop de verdere versoepelingen zullen gaan plaatsvinden.

Respondenten uit Brabant-Noord geven vaker aan dat zij er moeite mee hebben dat het niet duidelijk is hoe lang de huidige situatie nog gaat duren. Respondenten uit Brabant-Zuidoost geven juist minder vaak aan dat zij hier moeite mee hebben. Ook geven zij minder vaak aan het zwaarder te hebben naarmate de coronacrisis langer duurt.

3. Adviezen en maatregelen

Draagvlak van de maatregelen

We zien een groot verschil in het draagvlak tussen de verschillende maatregelen en adviezen. Tegelijkertijd zien we wel voor vrijwel alle maatregelen en adviezen een vergelijkbare afname van het draagvlak.

Ongeveer twee derde staat achter de maatregelen om het voortgezet onderwijs (deels) te openen, het verplicht dragen van een mondkapje en het afraden van reizen naar het buitenland tenzij strikt noodzakelijk. Het draagvlak is het kleinst voor de maximale groepsgrootte van 2 personen buiten (23%), de sluiting van bioscopen, musea en dergelijke (26%) en de sluiting van de sportscholen (26%). Ten opzichte van de vorige meting, medio februari, is het draagvlak het meest afgenomen voor de maatregelen: maximale groepsgrootte van 2 personen, verbod op alcoholverkoop of -bezorging tussen 20.00 uur en 07.00 uur, het reizen naar het buitenland en het sluiten van bioscopen, musea e.d.

Op dit moment heeft 6% veel vertrouwen in de adviezen en maatregelen, 55% redelijk wat vertrouwen, 28% heeft weinig vertrouwen in het pakket en 10% heeft er geen vertrouwen in. Medio februari gaf nog 13% van de respondenten aan geen vertrouwen te hebben in het toenmalige pakket van adviezen en maatregelen om het coronavirus terug te dringen.

Draagvlak van de maatregelen - leeftijd en veiligheidsregio

Verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn nog altijd groot: bij vrijwel alle maatregelen zien we dat 70-plussers hier meer achter staan dan 18-44-jarigen. Oftewel het draagvlak voor de maatregelen is groter bij ouderen dan bij jongeren. 18-44-jarigen geven meer dan anderen aan 'weinig vertrouwen' te hebben in de huidige maatregelen, 45-plussers hebben hier vaker wel vertrouwen in.

Het draagvlak voor een aantal van de huidige maatregelen is hoger in de regio Brabant-Noord. Dit geldt voor het thuiswerken, maximaal 2 gasten op bezoek, voortgezet onderwijs mag open en het dragen van een mondkapje. In Midden- en West-Brabant is er minder draagvlak dan gemiddeld voor het dragen van een mondkapje en dat kinderen van 4-12 jaar niet naar school mogen met corona-gerelateerde klachten.

Opvolging van de maatregelen en adviezen

Ten opzichte van de vorige meting zien we dat men de meeste adviezen wat minder vaak heeft opgevolgd. Dat geldt voor de maatregelen: geen handen schudden, thuisblijven bij klachten, thuiswerken, uitstapjes beperken, zo min mogelijk reizen en 1,5 meter afstand houden zowel buiten als binnen. Tot slot geeft 60% van de respondenten aan dat zij de uitslag van een positieve zelftest altijd laten bevestigen bij de GGD. 19% doet dit meestal niet tot nooit.

Opvolging van de maatregelen en adviezen naar leeftijd en veiligheidsregio

18-44-jarigen hebben zich in de afgelopen vier weken minder vaak aan de adviezen gehouden dan andere leeftijdsgroepen. Dit geldt voor vrijwel alle adviezen. Respondenten van 55 jaar en ouder hielden zich juist vaker dan gemiddeld aan alle maatregelen. Ouderen geven dus aan zich beter aan de adviezen te houden dan jongeren.

Respondenten uit Brabant-Noord hebben zich in de afgelopen 4 weken beter dan anderen gehouden aan het thuisblijven bij klachten en bij een melding via de corona-app.

Versoepelingen

De versoepelingen van 28 april worden door een groot deel van de respondenten positief ontvangen. Voor alle maatregelen geldt dat ten minste driekwart van de respondenten het goed vindt dat deze zijn versoepeld/vervallen. De versoepelingen waar de grootste groep respondenten achter staan, zijn thuisbezoek voor maximaal 2 personen (88%) en dat studenten aan de universiteit en hogeschool 1 dag per week fysieke les op locatie kunnen volgen (81%). Over de versoepelingen van 19 mei zien we een iets minder eenduidig beeld dan over de versoepelingen van 28 april. Alsnog zien we dat een groot deel van de respondenten positief staat tegenover de meeste versoepelingen. Zo is 85% er voorstander van dat er buiten mag worden gesport in groepsverband en vindt 80% het goed de buitenterrassen open mogen van 06.00 tot 20.00 uur. Beduidend minder respondenten vinden het goed dat het vanaf 15 mei weer is toegestaan om te reizen naar landen met een laag besmettingsniveau. 43% vindt het goed dat dit is versoepeld, 19% vindt dit niet goed.

Versoepelingen naar leeftijd en veiligheidsregio

18-29-jarigen geven vaker dan andere leeftijdsgroepen aan dat zij het niet goed vinden dat verschillende maatregelen zijn versoepeld of vervallen. Het gaat hier om thuisbezoek voor maximaal 2 personen, terrassen buiten open van 12.00u tot 18:00u en het openen van de winkels zonder winkelafpraak. Respondenten van 55-69 jaar vinden het juist vaker wel goed dat de terrassen open zijn en dat je maximaal 2 mensen thuis mag ontvangen. Bij de versoepelingen van woensdag 19 mei zien we een vergelijkbaar beeld; 18-29-jarigen vinden verschillende maatregelen vaker niet goed, 55-59-jarigen vinden enkele maatregelen juist vaker wel goed. Tot slot geven 18-29-jarigen vaker dan andere leeftijdsgroepen aan dat zij vinden dat andere maatregelen versoepeld hadden moeten worden.

Respondenten uit Brabant-Zuidoost geven vaker dan anderen aan dat zij het goed vinden dat verschillende maatregelen zijn versoepeld. Het gaat hier om het vervallen van de avondklok, thuisbezoek is toegestaan voor maximaal personen, terrassen buiten open van 12.00u tot 18:00u en het openen van de winkels zonder winkelafpraak. Ook geven

inwoners uit deze regio vaker aan dat zij het goed vinden dat buiten sporten in groepsverband weer is toegestaan vanaf woensdag 19 mei.

Vaccinatie en coronapaspoort

We zien dat bijna 8 op de 10 Brabanders (78%) bereid is zich te laten vaccineren. 38% heeft zich al laten vaccineren, 14% wil zich laten vaccineren en weet ook al wanneer hij of zij aan de beurt is. 26% wil zich laten vaccineren maar weet nog niet wanneer ze aan de beurt zijn. 13% is er nog niet uit of zij zich laten vaccineren en 9% geeft aan zich niet te laten vaccineren. Drie kwart van de Brabanders vindt dat de overheid haar uiterste best moet doen om zoveel mogelijk mensen te stimuleren zich te laten vaccineren. 12% is het hier niet mee eens. Ongeveer de helft van de respondenten is van mening dat mensen die zich laten testen (48%) of laten vaccineren (51%) meer zouden moeten mogen dan mensen die dit niet doen. Het vaccineren geeft uitzicht op het meer en meer loslaten van de maatregelen: twee derde is het eens met deze stelling. Bij de vorige meting was dit nog een derde (34%).

We vroegen vervolgens of mensen voor- of tegenstander van een Nederlands en Europees coronapaspoort zijn. De meerderheid is voorstander van een Nederlands coronapaspoort (55%) en een Europees coronapaspoort (58%). Iets meer dan een kwart is tegen de invoering hiervan en zo'n 15% heeft er geen mening over.

Vaccinatie naar leeftijd en veiligheidsregio

18-44-jarigen geven vaker dan andere leeftijdsgroepen aan dat zij twijfelen (18-29 jaar 29% | 30-44 jaar 16%) of zichzelf zeker niet laten vaccineren (18-29 jaar 15% | 30-44 jaar 17%). 55-plussers zijn vaker anderen gevaccineerd en zijn ook minder vaak voornemens om zichzelf niet te laten vaccineren.

18-44-jarigen zijn het minder vaak eens met de stelling dat er door de start met vaccineren snel uitzicht is op het loslaten van maatregelen. Ook is deze groep het er minder vaak mee eens dat mensen die zich laten vaccineren meer zouden mogen dan mensen die zich niet laten vaccineren en dat de overheid haar uiterste best moet doen om zoveel mogelijk mensen te stimuleren zich te laten vaccineren. 70-plussers zijn het juist vaker eens met al deze stellingen. Tot slot zijn 18-44-jarigen minder vaak voorstander van een Nederlands of Europees coronapaspoort, 55-plussers zijn hier juist vaker voorstander van.

Respondenten uit Brabant-Noord geven minder vaak dan gemiddeld aan dat zij zichzelf niet laten vaccineren. Zij zijn daarnaast vaker van mening dat mensen die zich laten testen meer zouden moeten mogen dan mensen die zich niet laten testen en dat de overheid haar best moet doen om vaccinatiebereidheid te stimuleren. Respondenten uit Midden- en West-Brabant zijn minder vaak een voorstander van vaccineren en testen voor toegang. Tot slot geven respondenten uit Brabant-Noord vaker dan gemiddeld aan een voorstander te zijn van een Nederlands en een Europees coronapaspoort.

Werksituatie

Het aandeel mensen dat zich zorgen maakt over toekomst van baan of bedrijf is gedaald van 21% naar 16%. Bij de andere stellingen zien we een vergelijkbaar beeld met de vorige metingen. 73% kan zich op het werk goed aan de corona-adviezen en maatregelen houden. 25% maakt zich zorgen om besmettingsgevaar op het werk.. 70% geeft aan geen druk van de werkgever te ervaren om op kantoor te komen werken. 60% geeft aan dat de werkgever voldoende mogelijkheid biedt om thuis te werken, voor 21% is dat niet het geval.

Werksituatie naar leeftijd en veiligheidsregio

18-29-jarigen ervaren vaker druk van hun werkgever om op kantoor te werken en ook geven zij minder vaak aan dat hun werkgever hen voldoende mogelijkheid biedt om thuis te werken. 45-54-jarigen wordt juist vaker de mogelijkheid geboden om thuis te werken en ook ervaren zij minder vaak druk van hun werkgever om op kantoor te werken.

Geen significante verschillen tussen de verschillende veiligheidsregio's.

4. Vertrouwen in aanpak crisis door instanties

Vertrouwen

Hoeveel vertrouwen hebben Brabanders in de aanpak van de coronacrisis door verschillende instanties? Deze vraag hebben we bij de 6^e meting niet opgenomen. We zagen van de 1^e meting naar de 5^e meting een dalende trend in het vertrouwen dat Brabanders hebben in de genoemde instanties. Deze dalende lijn is voor wat betreft het vertrouwen in de rijksoverheid, gemeenten en veiligheidsregio gestabiliseerd sinds de vorige meting. We zien een toename van het vertrouwen in de gezondheidszorg, RIVM en GGD'en ten opzichte van de vorige meting. Bij alle drie de instanties is het aandeel mensen met 'veel vertrouwen' gestegen.

Vertrouwen naar leeftijd en veiligheidsregio

18-44-jarigen hebben minder vertrouwen in alle genoemde instanties dan andere leeftijdsgroepen. 70-plussers hebben in alle instanties meer vertrouwen dan anderen. Ook 55-69-jarigen hebben in veel van de instanties meer vertrouwen dan anderen.

Respondenten uit Brabant-Noord hebben meer vertrouwen in de GGD, terwijl respondenten uit Midden- en West-Brabant hier juist minder vertrouwen in hebben. In Brabant-Zuidoost heeft men gemiddeld meer vertrouwen in de gezondheidszorg.

5. Zorgen over de crisis

Zorgen

Ten tijde van de 7^e meting (medio februari 2021) zagen we dat op 8 punten de zorgen van mensen waren toegenomen. We zien ten tijde van de 8^e meting (medio mei) dat de zorgen op veel punten zijn afgenomen. Zo zijn de zorgen afgenomen over:

- Toenemende spanningen/onrust in de samenleving
- De gevolgen van de crisis voor de economie
- De tijd die nodig is om iedereen te vaccineren
- Hoe lang deze situatie nog gaat duren, de duur van deze crisis
- De diverse mutaties van het virus (Britse, Zuid-Amerikaanse, Zuid-Afrikaanse variant etc.)
- Het onderwijs van uw kind(eren)
- Ouderen en kwetsbare mensen in het algemeen
- De mogelijke komst van een nieuwe coronagolf

Wel maken meer mensen zich veel zorgen over de zorggerelateerde items: overige zorg en hulp (zoals thuiszorg), zorg en hulp aan corona-patiënten in ziekenhuizen en reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen.

Zorgen naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten tussen de 18 en 29 jaar maken zich vaker zorgen over hun geestelijke/mentale gezondheid, de geestelijke/mentale gezondheid van anderen, hun eigen financiële situatie, hun werksituatie, de voortgang van hun studie, een kwetsbaar persoon in hun omgeving, een gezin waarvan zij weten dat er thuis spanningen zijn, de duur van deze crisis en tot slot een mogelijke volgende coronagolf.

55-plussers maken zich grotendeels over andere dingen zorgen dan de jongere leeftijdsgroep. Zo maken zij zich vaker dan gemiddeld zorgen over de gevolgen van de crisis voor de economie, de veiligheid in hun woonplaats, andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden, een mogelijke volgende coronagolf, de diverse mutaties van het virus, het verspreidingsrisico onder en door kinderen op basisscholen, toenemende spanningen/onrust in de samenleving en de tijd die nodig is om iedereen te vaccineren. 55-plussers maken zich juist minder vaak zorgen over hun mentale gezondheid, de mentale gezondheid van anderen, hun eigen financiële situatie, werksituatie, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving en ouderen en kwetsbaren in het algemeen.

Respondenten uit veiligheidsregio Brabant-Noord geven vaker aan zich zorgen te maken over de geestelijke/mentale gezondheid van anderen, overige zorg en hulp, de diverse mutaties van het virus en toenemende onrust in de samenleving. Respondenten uit Midden- en West-Brabant maken zich gemiddeld genomen vaakst zorgen over de genoemde thema's. O.a. over lichamelijke en geestelijke gezondheid van anderen, kwetsbaren, een gezin waar thuis spanningen zijn, zorg en de duur van de crisis. In Brabant-Zuidoost maakt men zich het minst zorgen over de genoemde thema's.

6. Gedenkteken of herdenking coronaslachtoffers

Behoeftte aan (Brabants) gedenkteken

De laatste maanden zijn er op verschillende plaatsen in Brabant gedenktekens of gedenkplekken gecreëerd of zijn er herdenkingsmomenten voor de coronaslachtoffers geweest. We hebben gevraagd over Brabanders behoefte hebben aan een Brabants gedenkteken of aan een andere vorm van herdenking van coronaslachtoffers.

15% van de respondenten zou een gedenkteken of herdenking willen. 6% wil specifiek een Brabantse gedenkteken of herdenking, 10% een nationaal gedenkteken of herdenking.

Behoeftte aan (Brabants) gedenkteken naar leeftijd en veiligheidsregio

18-29-jarigen geven vaker dan andere leeftijdsgroepen aan dat zij behoefte hebben aan een Brabants (9%) of nationaal (19%) gedenkteken om de coronaslachtoffers te herdenken. 45-69-jarigen hebben minder vaak behoefte aan een Brabants gedenkteken. De groep 55-69-jarigen heeft daarnaast ook minder behoefte aan een nationaal gedenkteken dan gemiddeld.

Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende veiligheidsregio's.
